

Platschefens roll

– I en effektiv byggprocess

**LUNDS
UNIVERSITET**

Lunds Tekniska Högskola

LTH Ingenjörshögskolan vid Campus Helsingborg

Examensarbete:
Karl Thorén

© Copyright Karl Thorén

LTH Ingenjörshögskolan vid Campus Helsingborg
Lunds Universitet
Box 882
251 08 Helsingborg

LTH School of Engineering
Lund University
Box 882
SE-251 08 Helsingborg
Sweden

Tryckt i Sverige
Media-Tryck
Biblioteksdirektionen
Lunds Universitet
Lund 2006

Sammanfattning

Platschefens roll – I en effektiv byggprocess

Detta examensarbete är skrivet i samarbete med NCC AB Region Syd.

Platschefsjobbet ingriper en rad olika moment, till exempel är platschefen den som har det övergripande ansvaret för det tekniska utförandet på en byggarbetsplats. Platschefen ställs också inför en rad olika administrativa arbetsmoment som måste skötas korrekt på en byggarbetsplats. Platschefens roll har genom datorns intrång blivit mycket enklare men samtidigt har platschefen fått fler och mer administrativa arbetsuppgifter de senaste åren.

Har det blivit så hög belastning på platscheferna av dessa, lite mindre viktiga i sammanhanget administrativa uppgifter, så att de lite viktigare uppgifterna som till exempel arbetsmiljö har blivit lidande och detta i sin tur kan leda till en ökad risk för ohälsa till exempel då genom ökad stress för både platscheferna och yrkesarbetarna.

Är det även så att dessa administrativa moment skapar mycket övertid för platschefer?

Det är flera av de administrativa uppgifterna som det inte krävs någon kvalificerad teknisk utbildning för att sköta om. Det är bland annat dessa uppgifter som en administratör hade kunnat hjälpa platschefer med. Då genom att den administrativa hjälpen hade kommit ut till byggarbetsplatser några timmar om dagen eller hela dagen under tider med hög belastning.

I undersökningen som blivit gjord för detta examensarbete har jag gjort nio stycken kvalitativa intervjuer med sju stycken platschefer och två stycken personer som har varit, eller är nu verksamma som administratörer. Resultaten förevisar att platscheferna hade ställt sig positiva till att få ta del av administrativ hjälp. De administrativa moment som de skulle vilja ha hjälp med är uppgifter som administratörer på byggarbetsplatser skött förut. De uppgifterna är tidsregistreringen av yrkesarbetarna, protokollskrivning från möte, rapportskrivning, revideringar av inaktuella ritningar och ritningsförteckningar, till viss del uppdatering av tidplaner. Allt pekar på att om platscheferna fått hjälp med dessa ovanstående administrativa moment skulle de fått mer tid till att ägna sig åt produktionen, de administrativa uppgifter som gör så att platschefen känner sig mer ajour med "sitt" bygge. Men framförallt hade de sluppit den största källan till stress och övertidsarbete.

Nyckelord: Platschef, Byggchef, Administratör, Administrativa moment, Övertid, Produktion, Stress och NCC.

Abstract

The role of the local manager

- In an efficient construction process

This report is written in collaboration with NCC AB Region Syd.

The work of the local manager includes a variety of different actions.

It is the local manager who has the overall responsibility of the technical execution of the site. His role has become easier when implementing the computer but at the same time the administration has increased over the last few years like invoicing, time reports, deviations, writing protocols from different meetings, update of time limits and plans, and feedback. Also, the time of construction has been reduced.

Has the burden become so high on the local managers that these workloads affect the work environment, so that both the workers and the managers face an increased risk of stress related illness? Could it be that the administration creates a lot of overtime for the local managers?

Many of these assignments do not need any technical skills to handle. The administration could be handled by an administrator a few hours a day.

This study shows that the local managers found it positive to get this kind of help, as it would result in more time on the actual construction. Moreover, they would have gotten rid of the stress and overtime.

Keywords: Local manager, Construction manager, Administrator, Administration, Overtime, Production, Stress, NCC.

Förord

Undersökningen handlar om man kan eller bör avlasta PC genom administrativt stöd och vad det skulle finnas för vinning i det. Både genom tidseffektivisering och minskad övertid för PC, är resultatet av ett 15 poängs examensarbete genomfört på utbildningen Byggteknik med Arkitektur 120 poäng, vid Lunds Tekniska Högskola, Campus Helsingborg. Examensarbetet är utfört i samarbete med NCC AB Region Syd under personalman Mats Bergman. Arbetet avslutades våren 2007.

Jag vill i första hand tacka min handledare Mats Bergman som gjort det möjligt för mig att utföra detta examensarbete. Ett stort tack även till Bodil Fritzon som kommit med värdefulla tips under rapportskrivningsfasen. Jag ämnar också tacka alla som hjälpt mig med detta examensarbete genom att ställa upp på intervjuer. Eftersom intervjupersonerna varit anonyma så vet ni vem ni är.

Malmö/Helsingborg mars 2007

Karl Thorén

Innehållsförteckning:

Sammanfattning.....	3
Abstract.....	4
Förord.....	5
Inledning	1
Bakgrund.....	1
Syfte/Problembeskrivning.....	1
Metod	1
Avgränsningar.....	2
Disposition.....	2
Fakta och beskrivning av NCC och deras Platschefsroll	3
Fakta och historik NCC	3
NCC Construction	3
NCC Property Development	3
NCC Roads.....	3
Befattningsbeskrivning Platschef på NCC	4
Förberedande undersökning	5
Förberedande intervjuer	5
Sammanfattning av intervju med Administratör 1.....	5
Sammanfattning av intervju med Administratör 2.....	7
Resultat av de förberedande intervjuerna	8
Teoretiska referensramar	9
Undersökning gjord av branschföreningen inom byggledarna	9
Arbetsmiljölagen	9
Begreppsförteckning.....	12
Belastning.....	12
Stress	12
Ohälsa.....	12
Sjukdom.....	12
Instrumentellt stöd.....	12
Varför bra arbetsmiljö	13
Hur skapas en bra arbetsmiljö.....	13
Existerar det arbetsmiljöproblem.....	14
Vad är stress och hur ser följderna ut.....	14
Det faktiska problemet	15
Undersökning.....	16
Sammanfattning av intervju med PC 1	16
Sammanfattning av intervju med PC 2.....	18
Sammanfattning av intervju med PC 3.....	20
Sammanfattning av intervju med PC 4.....	22
Sammanfattning av intervju med PC 5.....	25

Sammanfattning av intervju med PC 6	27
Sammanfattning av intervju med PC 7	29
Analys	30
Slutsats	35
Källförteckning	36
Bilaga 1	38
Bilaga 2	39
Bilaga 3	40

Inledning

Bakgrund

Platschefen har det övergripande ansvaret för det tekniska utförandet på en byggarbetsplats och har en rad skiftande uppgifter.

Platschefens roll har sedan datorns intrång blivit mycket enklare men samtidigt har platscheferna fått fler arbetsuppgifter. Allt som tidigare en sekreterare skötte har nuförtiden blivit en uppgift som ska skötas på byggarbetsplatsen av arbetsledningen.

Utöver de problem och utmaningar som arbetsledningen ställs inför på en byggarbetsplats ska de nuförtiden sköta alla de administrativa uppgifterna så som skrivning av protokoll från byggmöten all faktura och följesedelshantering, tidsrapportering av yrkesarbetarna.

Samtidigt som det kommer rapporter och statistik från bland annat Arbetsmiljöverket om att arbetsskador orsakade av stress ökar kraftigt inom byggsektorn. Sex av tio som drabbas av arbetsskador har fått det genom stress och för stor arbetsbelastning.

Syfte/Problembeskrivning

Kan man eller bör man avlasta platschefen, t ex genom administrativt stöd, så att platschefen kan vara mer delaktig i produktionen? Och skulle detta i så fall leda till en ökad tidseffektivisering av arbetet? Och vidare detta i sin förlängning leda till mindre övertidsjobb?

Det sker en viss avlastning av platschefen på ett stort projekt men jag ämnade utreda i fall det finns behov och det upplevs relevant med en administratör/kontorist på de lite mindre och mellanstora arbetsplatserna. Idén är att en kontorist/administratör skulle kunna åka runt på de olika jobben eller sitta på en "sambandscentral" och sköta de administrativa uppgifterna.

Metod

Som undersökningsmetod har jag valt att utföra kvalitativa intervjuer. De utvalda personerna är valda för att försöka få reda på mer i problemformuleringen.

Jag har genomfört intervjuer med sju stycken platschefer, och har valt att genomföra intervjuerna genom att intervjua tre stycken som jobbar med anläggning och fyra stycken som jobbar med fastighetsproduktion. Jag har även haft två stycken förberedande intervjuer med kontorist/administratör för att kunna få det mest optimala materialet till intervjuerna med platscheferna. Intervjuerna skedde med diktafon, personerna är anonyma och har fått chansen att läsa igenom materialet. Jag har sammanfatta intervjuerna och tagit med det som är mest väsentligt med tanke på min problemformulering.

Avgränsningar

Examensjobbet är avgränsat till att vara rörande platscheferna på NCCs anläggnings och husbyggnadsproduktion i Region Syd. Intervjuerna hölls med platschefer som ansvarar för mellanstora och små byggarbetsplatser.

Disposition

Beskrivningen av NCC och deras platschefsroll finns med överst i arbetet eftersom det känns väsentligt på grund av att jag skriver i samarbete med dem och att arbetet i stora drag handlar om platschefsrollen.

Teoretiska referensramar tar upp de olika kapitlen i arbetsmiljölagen, vad den är bra för och hur den ska tillämpas. Där tas även upp vilka faktorer som skapar stress och överbelastning. I de teoretiska referensramarna beskrivs det också vad stress är och vilka negativa följder det kan generera i. Det finns även en sammanfattning av en undersökning gjord av branschorganet Byggcheferna.

Undersökningarna presenteras i sammanfattningar av gjorda intervjuer med Platscheferna (PC) och Administratörer.

Analys består av sammandrag av de gjorda sammanfattningarna av intervjuerna med de olika platscheferna. Sammandraget kopplas samman med teorin. Jag kommer också att koppla samman mina egna synpunkter och de teoretiska referenserna samt resultatet av undersökningen. Jag kommer även att presentera mina slutsatser med tanke på problemformuleringen

Fakta och beskrivning av NCC och deras Platschefsroll

Fakta och historik NCC

År 1875 grundades Nya asfalt och genom uppköp och sammanslagningar av andra företag har detta lett till att år 1988 skapades NCC Som står för Nordic Construction Company. Företaget har 21000 anställda och omsätter 50 Mdr Sek. Omsättningen inom NCC Construction Sverige AB var under 2005 19,4 Mdr Sek (2005)¹.

NCC jobbar inom hela fastighetsutvecklingsprocessen genom att generera miljöer för arbete och boende. NCC sysslar till största del med att utveckla bostads och fastighetsprojekt men har även en anläggningsproduktion som verkar med beläggning, drift och underhåll av vägar. Den största del av verksamheten bedrivs i Norden men NCC står även för projekt och produktion i Polen, Baltikum och Tyskland. NCC:s vision är att vara ledande i utvecklingen av de framtida miljöerna för arbete, boende och kommunikation. NCC koncernen består av tre delar NCC Construction, NCC Property Development och NCC Roads².

NCC Construction

NCC Construction sysslar med att producera bostäder, kontor, industrilokaler, vägar och övrig infrastruktur. Inriktningen är på den nordiska kommersen. Fokus har på den senaste tiden varit att skapa industriellt byggande med hög kvalitet och till låga priser².

NCC Property Development

NCC Property Development sysslar med att framställa och försäljning av kommersiella fastigheter på inringade marknader i Norden. De vänder sig till investerare och användare som söker föremål med en säker och stabil avkastning².

NCC Roads

NCC Roads sysslar med produktion av krossprodukter och asfalt samt asfaltbeläggning².

¹ Information från NCCs hemsida, <http://www.ncc.se/fakta>, 070116

² Information från NCCs intranät, <http://starnet.ncc.se>, 070119

Befattningsbeskrivning Platschef på NCC

För att underlätta för läsaren kommer jag i fortsättningen att använda mig av förkortningen PC istället för att skriva Platschef.

En PC har en central position. Det krävs att man har stor kunskap om byggproduktionen men det behövs också ett stort engagemang. En PC har många och invecklade ansvar- och verksamhetsområde. Han/hon ansvarar för ett aktuellt projekt med eller utan underställda tjänstemän och ska främja ett arbete så det ger högsta möjliga produktivitet. PC svarar under entreprenadchefen. Några av arbetsuppgifterna är som följer³

- Leda och ansvara för projektets genomförande enligt en fastställd budget.
- Upprätta miljöanalys samt genomföra och följa upp projektet enligt denna.
- Anskaffa och fördela erforderliga resurser inom projektet.
- Genomföra arbetsberedningar och delegera arbetsuppgifter för att skapa engagemang.
- Ansvara för litteratur och tekniskt utförande.
- Ansvara för att arbetsmiljön säkerställs genom att gällande lagstiftning, NCC arbetsmiljöinstruktioner och projektets arbetsmiljöplan/riskbedömning följs.
- Ansvar för erfarenhetsåterföring.
- Leda produktionen störningsfritt.
- Samordna EUs arbeten.
- Utveckla projektets personal i sina yrkesroller
- Ansvara för ekonomisk avstämning och projektets ekonomiska resultat³.

Utöver detta arbete har PC en rad olika administrativa moment som måste utföras så som att sköta yrkesarbetarnas tidsregistrering, skrivning av protokoll från byggmöten/samordningsmöte, sköta all faktura- och följesedelshantering.

³ Information från NCCs intranät, <http://starnet.ncc.se/platschef>

Förberedande undersökning

Administratörens/kontoristens roll

Förberedande intervjuer

För att få stöd för min problembeskrivning i mitt examensjobb har jag intervjuat två personer som har verkat som administratör/kontorist för att jag är av uppfattningen av att det är till stor hjälp för mig. Detta bör vara den bästa vägen att vandra för att kunna gå vidare i min tes och hitta lämpliga intervjufrågor till mina framtida intervjuer med PC.

NCC har använts sig av kontorister vid stora projekt så som Turning Torso och byggandet av city tunneln i Malmö, där kontoristen tagit hand om en del av de administrativa uppgifterna som finns vid ett sådant projekt. Jag och min handledare på NCC (som för övrigt har jobbat som PC) satte oss ner och diskuterade fram ett antal frågor som jag skulle kunna ställa vid en intervju med en administratör. Men jag hade också en önskan om att det skulle kunna bli ett samtal med ganska "högt i taket" med funderingar om annat som rör min problemställning. Frågorna som ställdes finns i bilaga nummer 1.

Jag har fått tillfälle att intervju två stycken personer som verkat som administratörer/kontorister. Här nedan följer ett sammandrag av dessa två intervjuer och dessa svar/diskussioner är den grunden som jag utgår ifrån när jag har utarbetat mina frågor till PC.

Innan läsaren läser kommande stycke är det kanske på sin plats att göra ett förtydligande. Detta examensjobb gäller om det skulle löna sig att ha en administratör på de lite mindre och mellanstora byggarbetsplatserna, alltså de projekten som rör sig mellan 1-20 miljoners kronors storlek, för att på det sättet skapa en avsevärd skillnad i tidsvinst för PC. NCC har administratörer anställda på de resligare byggena som till exempel Turning torso och City tunneln i Malmö.

Sammanfattning av intervju med Administratör 1

Administratören uppger att berördas arbetsuppgifter är vitt skilda, allt ifrån att ta hand om fakturor till att åka och hämta kläder till yrkesarbetarna.

Administratören uppger att det är framför allt administrativa uppgifter men att vederbörande mest verkar som allt i allo.

De administrativa uppgifterna består bland annat av tidsregistrering, faktura och följesedelshantering. Personen är ganska ny i rollen och arbetar för närvarande på två ställen i två stora projekt. Eftersom personen är ganska ny i branschen så är det svårt att till hundra procent att säga den upplever att det finns fler administrativa uppgifter som den kan avlasta PC med. Men administratören upplever att faktura- och följesedelshantering skulle kunna vara den punkten som den skulle kunna hjälpa till mer med.

Det uppges också att arbetsledarna sitter mycket och frekvent med de administrativa delarna. Byggmöten har personen aldrig varit med på. Protokollskrivning ser personen som en uppgift som den skulle kunna sköta om vederbörande fick information om när det var möte. Reviderade ritningar som kommer har personen ingen större uppsikt över men hänger upp det som ligger framme och känner att det skulle kunna vara en uppgift som den hade kunnat sköta. Införing av avstämt inkommet material är en sak som personen inte har hand om men känner att det hade varit en sak som skulle fungera. Införing av lagerresurserna i datorn är inget som personen gör, men känner att detta också är en sak som skulle kunna göras.

Personen upplever att det hade varit för jobbigt att åka runt på olika arbetsplatser och sköta de administrativa uppgifterna p g a att det känns som om den hade missat för mycket och känner att det hade varit tvungen att uppdatera sig själv hela tiden, men medger ”att om jag hade fått mer inflytande i de administrativa uppgifterna hade jag själv vetat vad jag höll på med och det hade inte krävt att man måste sätta sig in i det igen.”

Personen upplever att det finns vissa administrativa uppgifter som en del av PC inte vill att den ska få ta del av eller har svårt att lämna ifrån sig. Fakturahanteringen är en sådan sak som det upplevs att de gärna vill sköta själv, kanske har det med att göra att PC har största ansvaret är en fundering som återkommer under intervjun. Personen är av uppfattningen att det är väldigt tidskrävande för PC att sitta med fakturahanteringen. Personens uppfattning är att om den hade fått ta hand om den skulle det spara PC ganska mycket tid och upplever att PC lägger nära halva sin dag på hanteringen av fakturorna. Budgeten för ett projekt är något som personen inte har någon insyn i.

Personen säger att den har upplever att PC skulle vilja vara ute i produktion mer och har även hört att PC sagt att ”jag tycker det är jobbigt att sitta på kontoret med papperna”. Det upplevs att PC sitter efter jobbet hemma och jobbar med de administrativa delarna, personen har naturligtvis svårt att säga hur många timmar de PC som administratören har kommit i kontakt med sitter hemma och jobbar, men säger att ”det har jag upplevt att PC berättat”. Arbetsledarna sitter också med de administrativa uppgifterna upplever personen, ”nästan lika mycket som PC”.

Personen kan datorer och har datorkörkort. Det upplevs att det finns någon av de PC som personen kommit i kontakt med som har svårt med datorhanteringen.

Sammanfattning av intervju med Administratör 2

Administratören nr 2 började arbeta på NCC år 2002 och verkade då som administratör på ett stort projekt vars namn var Potatisåkern. Nu jobbar administratören på Citytunnelprojektet i Malmö.

Administratörens arbetsuppgifter var och är bland annat att den skötte tidsregistrering av yrkesarbetarna, renskrivning av dagböckerna som arbetsledarna skrev och skriver efter varje arbetsdag. Dagböckerna innehåller vad som sker i produktionen varje dag så det finns dokumenterat. Administratören har även hand om protokollskrivning från de avstämningsmöten som sker fortskridande på en arbetsplats, dock finns inte administratören med på byggmöten.

Administratören har även hand om all korrespondens, och sätter in alla reviderade ritningar i pärmar som kommer till arbetsplatsen. Vidare sköter administratören all fakturahantering och den har full insyn i budgeten och är med på alla avstämningsmöte samt sköter inköp av kontorsmaterial. När administratören fått ritningarna i datorn beställs dem från tryckeriet. Administratören finns också tillgänglig för att motta beställt materiell. Administratören sköter om arkiveringen av de ritningar och ritningsförteckningar som är inaktuella. Alla följesedlar har administratören hand om och all arkivering av dem. Efter administratören kontrollerat fakturan och följesedeln skickas det till PC för en kontroll så allt är ok med priset och sådant som är aktuellt för den ansvarige.

Administratören har lärt sig att alltid ta kopior av allt som görs för att alltid kunna veta vad som gäller. Yrkesarbetarna skriver vad de gjort månadsvis och så samlar administratören in alla månadsrapporter och gör en stor heltäckande rapport för hela arbetsplatsen. Administratören tycker att den kunde ha tagit hand vissa beställningar som arbetsledarna gör. Men säger att det finns vissa specifika beställningar som arbetsledaren gör som rör arbetet som den ej hade kunnat ta hand om.

Administratören befinner sig på möte angående det som rör arbetsplatsen och skriver protokoll, dock finns vederbörande inte med på byggmöten. Införing av avstämt inkommet material är en sak som personen inte har hand om, men känner att det hade varit en sak som skulle fungera. Införing av lagerresurserna i datorn är inget som personen gör, men känner att detta också är en sak som skulle kunna göras.

Administratören ser det som otroligt positivt för PC om den hade kunnat avlasta dessa även på de lite mindre byggarbetsplatserna. Administratören har inte upplevt på de ställen som den varit på att det finns PC som inte vill att den ska få ta del av eller har svårt att lämna ifrån sig några administrativa uppgifter, men tillägger att ”jag hört att det finns PC som har svårt att lämna ut vissa administrativa moment på andra arbetsplatser”.

Administratören säger att det jobbet den gör är en kraftig tidsbesparing för PC och hela arbetsledningen. ”Arbetsledningen hade inte hunnit med något annat arbete om inte de administrativa uppgifterna sköts av mig” säger administratören. En av administratörens uppgifter är att kolla så fakturorna och följesedlarna

stämmer vid leverans beträffande vikt och antal. Administratören har svårt att uttala sig om mindre bygge men säger att ”många små byggen blir ju ett stort med avseende på de administrativa uppgifterna”.

Administratören beskriver sig också som lite allt i allo.

Administratören har full insyn i projektets budget och är även med på mötena angående den ekonomiska avstämningen.

Eftersom arbetsledningen bara sköter produktionen på denna arbetsplats har administratören inte upplevt att de känner att de skulle vilja ha mer tid över till den. Men anser ”att om de hade gjort några uppgifter som jag gör, hade det tagit betydande tid från dem i produktionen”. Administratören har upplevt att PC sitter kvar efter den egentliga arbetstiden de har. Orsaken enligt administratören är för att de går på så många möten så de har svårt att hinna med. Efter mötena sker det protokollskrivning av PC. Administratören har stor datorvana och upplever att vederbörande är mycket snabbare än PC vid knapptryckningsmoment.

Resultat av de förberedande intervjuerna

Utifrån ovanstående intervjuerna har jag skapat mig en perception om vilka administrativa moment det förekommer på en byggarbetsplats. Jag har även kommit till insikt i att där det finns en administratör där skulle inte arbetet kunna fortgå utan en administratör. Jag har även fått ta del av en undersökning gjord av Professor Per-Erik Josefsson från Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg, som har haft syftet att visa vad en byggarbetsledare kan ha för sig på sina arbetsdagar. Resultatet från undersökningen finns som bilaga 2. Detta har gjort så att det blivit lättare för mig att försöka komma fram till ett antal frågeställningar som jag kan ställa till PC i mina intervjuer. Frågorna som ställdes finns i bilaga nummer 3.

Jag har även upplyst mig själv genom att jag har gjort en litteraturstudie om arbetsmiljöfrågorna och de problem som de kan medföra. Jag kommer att sammanfatta alla intervjuerna med PC liknande intervjuerna med administratörerna.

Teoretiska referensramar

Undersökning gjord av branschföreningen inom byggledarna

Varje år genomför branschföreningen inom byggledarna - Sveriges chefsorganisation en arbetsmiljöenkät och här följer ett sammandrag av förra årets undersökning. (Undersökningen omfattar 800 medlemmar i Byggcheferna)

Enligt statistik från Arbetsmiljöverket är den stressrelaterade uppgången av arbetsskador stadigt ökande och på samma gång finns det indikationer att de administrativa uppgifterna har ökat med 88 % de senaste åren. Många platschefer tvingas arbeta mycket övertid på grund av den ökande arbetsbelastningen som består av fler administrativa moment. 66 % uppger att de gått till jobbet fast att de känner sig sjuka. 20 % uppger att de har så mycket att göra på sina arbetsplatser att de upplever det som kraftig överbelastning.

Risikfaktorn har ökat väsentligt för yrkesarbetarna på grund av den ökande tidspresen och den högre arbetsbelastningen och därför upplever 50 % av byggcheferna att de är oroliga för att inte kunna leva upp till de arbetsmiljökraven som finns på byggarbetsplatsen¹⁵.

Arbetsmiljölagen

Sedan 1993 finns det en lag som gör så att alla företag är skyldiga att bedriva ett kvalitetssäkringssystem för arbetsmiljöarbetet, en så kallad internkontroll⁴. Trots att internkontrollen har varit ett lagkrav i cirka tretton år existerar det bara ett fungerande arbetsmiljöarbete bland ungefär 50 % av företagen⁵.

Det finns ett par steg som ett företag måste genomföra för att bedriva en god internkontroll. Det första steget är att undersöka vilka arbetsförhållande som råder på arbetsplatsen. Detta kan ske genom att det bedrivs skyddsronder eller medarbetarsamtal regelbundet. Steg två är att det bör göras en undersökning av vilka risker det finns i arbetsmiljön och de risker som upptäcks ska dokumenteras skriftligt. Steg tre är att de riskerna som avslöjas skall åtgärdas. De riskerna som bedöms vara allvarligast ska naturligtvis åtgärdas först. Steg fyra är att om det finns några åtgärder som inte kan utföras omedelbart ska de ingripas i en handlingsplan. Handlingsplanen bör innehålla en deadline för när åtgärderna skall vara gjorda samt vem som är ansvarig för att det görs⁵.

Arbetsmiljölagens grundstolpar handlar om att förhindra olycksfall och ohälsa i arbetet. En viktig del är att försöka uppnå en god arbetsmiljö. Arbetsgivaren är den som har störst ansvar och skall systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav

⁴ Norling. 2003

⁵ Norling. 2003, s.18:19

¹⁵ Löfberg, 2005. <http://www.byggcheferna.se> [070123]

på arbetsmiljön⁶. Den ska även se till att alla nödvändigt åtgärder sker som behövs för att skapa ett klimat på arbetsplatsen som förhindrar ohälsa och olycksfall på eller i arbetet.

Det ska bland annat upprättas en miljöplan och en egenkontroll ska fortlöpande ske. Det går ut på att verksamhetsutövaren skall se till så att miljöarbete bedrivs på ett så systematiskt sett som möjligt och detta ska dokumenteras. En viktig del av egenkontrollen är att se till att det är klart med vem som har ansvaret för att det sker en riskbedömning och en kontinuerlig översyn över de skyddsåtgärder som skall finnas tillgängliga⁷.

Arbetsmiljön ska säkerställas i samarbete mellan arbetsgivaren och ett utvalt skyddsombud. Arbetstagarna är dock inte befriade från ansvar och de ska verka för ett bra arbetsmiljöklimat⁹.

Här nedan följer en kort sammanfattning av det viktigaste i de olika kapitlen i arbetsmiljölagen.

Arbetsmiljölagen (1977:1 160)

1 § Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö⁸.

Kapitlet handlar om vad som är ändamålet med lagen och hur eller vem den gäller. Ändamålet är att uppnå en god arbetsmiljö och alla arbetstagare omfattas, utom sjöman och arbetstagare som arbetar i arbetsgivarens hem⁸.

2 § Arbetsmiljöns beskaffenhet¹⁰.

Kapitlet handlar om hur arbetsmiljön ska se ut och vara¹⁰.

Arbetsmiljön ska vara sådan att den förebygger ohälsa och olycksfall. Det viktiga i kapitlet är att det ska förebyggas skador och dylikt. Det ska inte i efterhand utredas vad som kunde ha gjorts utan det ska ha blivit gjort i förebyggande syfte⁹.

3 § allmänna skyldigheter¹⁰.

Kapitlet handlar om vilka skyldigheter som föreligger och hur arbetsparterna ska gå tillväga för att skapa en trygg och säker arbetsmiljö. Kapitlet består av två delar, den ena delen handlar om ansvarsfördelning och vem som svarar för vad genom att hur arbetsgivaren och arbetstagaren ska gå tillväga för att åstadkomma den mest optimala arbetsmiljön som lagen syftar till.

Den andra delen av kapitlet talar om vilka ansvar andra än arbetsgivaren har i de situationer där arbetsgivarens ansvar inte räcker till¹⁰. Det vill säga vad

⁶ Arbetsmiljölagen (1977:1 160) 2 §

⁷ Joelson, 2004. <http://www.av.se/teman/> [070129]

⁸ Ahlberg, 2002, s.8

⁹ Ahlberg, 2002

¹⁰ Ahlberg, 2002, s.9

arbetsgivaren kan kräva av de utomstående som påverkar arbetsförhållandet med de anställda⁹. Kan vara exempelvis underleverantörer.

4 § vilket slags föreskrifter regeringen och arbetsmiljöverket (Arbetsmiljöförordningen) får utfärda för att göra lagen tydligare för arbetsparterna.¹⁰

Kapitlet handlar om vilka föreskrifter som gäller och vilka de får utställa¹⁰. I nuläget består förordningen av 27 stycken paragrafer. Paragraferna 2-13 handlar om arbetstagare och arbetsgivare. I förordningen finns det straffbelagda regler om de olika handlingar som arbetsgivaren ska svara och kunna visa upp på begäran från arbetsmiljöverket⁹.

5 § Ungdomar under 18 år, så kallade minderåringar¹⁰.

Kapitlet handlar om att arbetsgivaren inte kan utnyttja människor under 18 år för att tillgodose sina behov om det strider med arbetsmiljöverkets föreskrifter. Vissa verksamheter är inte lagliga för minderåriga, andra verksamheter kan utföras på några speciella villkor. Om föreskrifterna bryts kan arbetsgivaren bli straffad med böter eller fängelse¹².

6 § organiserad samverkan mellan arbetsparterna¹².

Kapitel sex handlar om hur skyddsombud och skyddskommittéer ska jobba och utses, kapitlet innehåller även också vilka skyldigheter och rättigheter skyddsombuden har¹².

7 § Tillsyn¹².

Kapitel sju handlar om vilka rättigheter t.ex. Arbetsmiljöverket har och vilka upplysningar som en part får förfoga över och kan lämna ut¹². Kapitlet vänder sig till alla inblandade parter och berättar för parterna vad de kan begära av varandra. Det finns också bestämmelser angående den tystnadsplikt som skyddsombuden har och vem som får ta del av den⁹.

8 § Påföljder¹².

Kapitlet handlar om vilka straff och påföljder som myndigheter och andra instanser kan ta till mot dem som inte följer föreskrifterna som finns¹².

⁹ Ahlberg. 2002

¹⁰ Ahlberg. 2002, s.9

¹² Ahlberg. 2002, s.10

9 § överklagan¹².

Kapitlet handlar om hur arbetsparterna kan opponera sig mot beslut tagna av arbetsmiljöverket¹² och hur de ska gå till väga med överklagan för att den ska bli så optimal som möjligt⁹.

Begreppsförteckning

För att förtydliga vissa ting i detta kapitel om Arbetsmiljölagen kommer här en begreppsförteckning för de mest förekommande orden

Belastning

Anspelar på de saker som påverkar personen både fysiskt och psykiskt i arbetsmiljön⁸. T.ex. arbetsmängd, arbetsandel, oklara arbetsförväntningar.

Stress

Inom psykologisk, medicinsk och zoologisk vetenskap de anpassningsreaktioner i kroppens organsystem som utlöses av fysiska och mentala påfrestningar¹³. När detta/denna är negativ kan detta leda till ohälsa och sjukdom. Kommande kapitel kommer att ingripa begreppet stress

Ohälsa

Ohälsa är enligt medicinska, objektiva kriterier en sjukdom eller en kroppslig eller psykisk funktionsnedsättning som inte är sjukdom. Exempel på det senare är olika former av stressreaktioner och belastningsbesvär⁸.

Sjukdom

Ett tillstånd eller en process hos människan som medför att individen inte fungerar optimalt¹³.

Kan innebära både psykisk och/eller fysisk ohälsa.

Instrumentellt stöd

Innebär direkt handling och praktisk hjälp. Det kan t.ex. vara att underlätta för en kollega som har för hög arbetsbelastning⁸.

⁹ Ahlberg, 2002

¹² Ahlberg, 2002, s.10

⁸ Svärd, 2005. [http://www.av.se/teman/\[070124\]](http://www.av.se/teman/[070124])

¹³ [http://www.Nationalencyklopedin.se \[070122\]](http://www.Nationalencyklopedin.se [070122])

¹⁴ [http://www.arbetslivsinstitutet.se \[070123\]](http://www.arbetslivsinstitutet.se [070123])

Varför bra arbetsmiljö

Att ha ett jobb med stor arbetsmängd och mycket stress behöver inte leda till ohälsa, men att under en långvarig tid arbeta under en stor tidspress kan leda till att man får en försämrad hälsa, även om man uppfattar sitt arbete som stimulerande och roligt.

Det som är det väsentligaste i arbetsmiljölagen är att ens persons arbetsbörda måste vara anpassad till de faktorer som råder så som vilken utbildningsnivå personen har, vilken arbetsför ålder vederbörande har, man eller kvinna, om det finns några begränsningar i arbetsförmåga eller kulturell bakgrund. Om arbetsbelastningen gällande högt arbetstempo eller en väldig tidspress och det finns små till nästa inga möjligheter att själv påverka den egna arbetssituationen finns det en överhängande stor risk att detta kommer att leda till en situation där man upplever arbetsbördan som övermäktig och det i sin tur kan leda till ohälsa⁸.

Ett stort problem i dagens arbetstillvaro handlar om att ansvarsområden och arbetsuppgifter inte är klart preciserade och att det finns en stor osäkerhet på kraven som ställs på arbetsrollen och att det i sin tur leder till ett ohållbart förhållningssätt. Orsaken till detta kan vara att det inte alltid är självklart vad som är målet eller en tveksam arbetsfördelning¹⁴.

Hur skapas en bra arbetsmiljö

För att skapa en bra arbetsmiljö som därigenom är ett skydd mot stress och framtida ohälsa, är det viktigt med ett stort och brett stöd från omgivningen. Stöd kan till exempel vara att få hjälp med att prioritera sina arbetsuppgifter.

Det bör finnas möjlighet att kunna lämna ifrån sig sekundära uppgifter vid hög arbetsbelastning. En sak som har visat sig vara viktig för att minska påfrestningarna är att sätta upp gränser. Var gränsen mellan fritid och arbete går är en sådan gränsdragning. Detta stöd kallas för instrumentellt stöd. Värderande stöd är något som är viktigt att erhålla d v s att få sitt arbete utvärderat av arbetsledningen och erhålla konstruktiva reaktioner samt få information om man fyller de krav och förväntningar som arbetsledningen/arbetsgivaren ställer på en. Genom positiva och negativa reaktioner som ges på ett objektivt sätt blir personen synliggjord och detta kommer i sin tur att leda till att man upplever stressen som mindre och ger förutsättningar för att lära och utvecklas i sitt arbete och sin arbetsroll⁸.

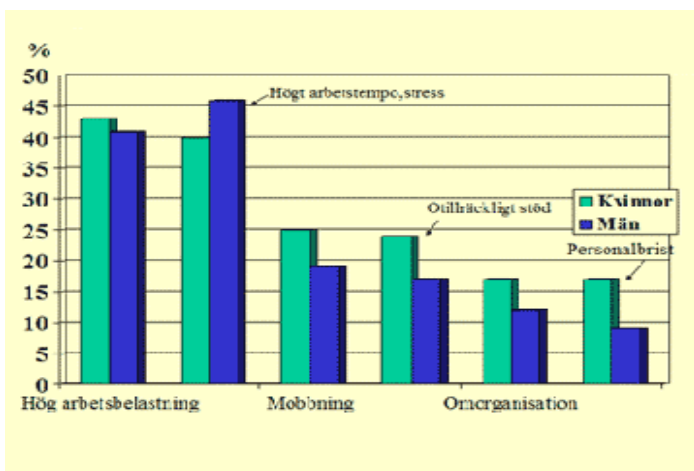
⁸ Svärd, 2005. <http://www.av.se/teman/> [070124]

¹⁴ Melin, 2004. <http://www.arbetslivsinstitutet.se> [070123]

Existerar det arbetsmiljöproblem

Det finns statistik som visar att stressrelaterade arbetsskador hos arbetstagarna har ökat sedan år 1997. Man ser en markant uppgång av arbetssjukdomar, det har skett en fördubbling av arbetssjukdomar sen år 1997. En betydande del, över majoriteten, är orsakade av stress och för stor arbetsbelastning. Detta kan bero på att för några år sedan var PC ansvariga för det byggtekniska och nuförtiden har det ansvaret utökats till att de måste hinna med de administrativa uppgifterna som kan innebära ekonomi, löneskrivning, arbetsmiljö, schemaplanering etc¹⁴. Detta har med stor sannolikhet inneburit att återhämtningsfasen inte räcker till.

Vanliga angivna orsak till anmälda arbetssjukdomar

Undersökning gjord av arbetsmiljöverket och SCB som uttyder på att de stressrelaterade arbetssjukdomar har fördubblats sedan 1997⁸.

Vad är stress och hur ser följderna ut

Stress är helt naturligt för människan och det är en naturlig reaktion när vi utsätts för en utmanade situation. Det är det som ger oss styrka att klara alla de krav och utmaningar som vi ställs inför varje dag. Stress ser också till så vi kan anpassa oss till nya utmaningar som väntar. Dock bör det finnas utrymme för att återhämta sig. Det som skiljer oss ifrån varandra är att våra yttringarna av stress. Genom att utsätta sig själv för krav och dylikt är inte någon grund till att behöva riskera någon ohälsa⁸.

Nutida stressforskning tyder på att det går att belasta sin kropp mycket hårt under en jämförelsevis lång period men till slut måste de krafter som kroppen

⁸ Svärd, 2005. <http://www.av.se/teman/> [070118]

¹⁴ <http://www.byggcheferna.se> [070118]

tagit i anspråk för att klara av belastningen återställas för att inte något allvarligt tillbud ska ske. Om det sker en återhämtning kan till och med stress förbättra vår insats och leda till att vi prövar vägar som vi inte funderat på att ta om vi inte varit stressade och de kan i sin tur leda till en glädje och en känsla av välbefinnande. Om det inte sker en återhämtning i vår stressade tillvaro kan det leda till att man går omkring med en oavbruten hormonförhöjning som skapas genom att stresssymptomen frisätter adrenalin. Detta kan leda till att hjärnan får reducerad aktivitet och bromsar immunsystemets funktioner⁸.

En lång tids stressande kan också leda till att minnet börjar svika och det medför att man får svårt att lära sig nya saker. Den långvariga stressen kan yttra sig genom att man känner sig otillfredsställd och allmänt hjälplös. Hjälplösheten yttrar sig för att kroppens energiresurser försvinner. Blodtrycket stiger och risken för att drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar ökar dramatiskt. Detta kan i det långa loppet inte bara leda till kroppsliga bakslag utan leda till att det blir ett dilemma även för gruppen och framför allt organisationen som till exempel kan yttra sig som samarbetssvårighet, konflikter, arbetsskador, personalsvinn och kompetensförlust¹⁶.

Det faktiska problemet

Hög belastning kan en person klara av bra, bara den får en chans att återhämta sig. Då de flesta PC jobbar övertid för att klara av alla sina arbetsuppgifter existerar inte tid till återhämtning. Det är ett faktum att byggcheferna upplever att de har en hög belastning på sina arbetsplatser. Enligt en undersökning gjord av SIFO för svensk byggindustri uppger de att det är närmast omöjligt att kombinera de krav som finns bland annat på god kvalitet på produktion, med tanke på kostnadsmedvetenhet och lönsamhet. Plus att det finns en stor uppsjö av administrativa moment som måste göras till följd av dessa krav som ställs på att bibehålla den goda kvaliteten som finns¹⁴.

Detta är en klar stressfaktor som kan leda till utnötning av hjärta och kärlsystem och öka risken för sjukdomar som högt blodtryck, hjärtinfarkt och hjärnblödning¹⁶. Detta leder till sjukskrivningar och kommer att störa både produktionen och den organisation som finns runt omkring produktionen.

⁸ Svärd, 2005. <http://www.av.se/teman/> [070201]

¹⁴ <http://www.byggcheferna.se> [070126]

¹⁶ Hane. 2002

Undersökning

Sammanfattning av intervju med PC 1

PC tycker att vederbörande arbetsroll är mycket planering och inköp och att styra och ställa på byggarbetsplatsen. Har jobbat som PC i 21 år och har jobbat både med hus och anläggning, men mest med husbyggnation. PC upplever sitt jobb stressigt emellanåt, det som gör det stressigt är när inte planeringen fungerar eller att det inte finns någon planering. Ofta är det för att det inte finns tid till att planera sitt jobb.

Arbetsledarna får sköta det dagliga jobbet ute på arbetsplatsen. PC ser till så att arbetsledarna leder yrkesarbetarna ute i produktionen, själv sitter han på kontoret med de administrativa uppgifterna och går sällan ut mer än ett par gånger varje dag för att kontrollera läget i produktionen. PC tycker att det har blivit mycket pappersexercis. Fakturahanteringen har dock blivit mycket enklare då det sköts i datorn men igengäld har det tillkommit en massa uppgifter som t e x egenkontroll och kvalitetskontroll som ska fyllas i. En tung bit av PC:s jobb är alla egenkontroller som ska ske. PC tycker att det skulle underlätta dennes jobb om det fanns någon som kunde ha haft hand om all egenkontroll.

PC har erfarenhet av att ha haft ansvaret över allt från sju till fyrtio stycken yrkesarbetare. Omfattningen på de administrativa uppgifterna är lika stor även om du har sju eller fyrtio stycken yrkesarbetare tycker PC. PC upplever att de administrativa uppgifterna har ökat markant de senaste åren, förr fanns det t e x inte checklistor att fylla i utan då var PC mer involverad i produktionen.

Entreprenadchefen stöttar han bra men han tycker att han själv kunnat be om mer hjälp i de fall han behöver det. Det är vanligt att entreprenadchefen har många projekt och har mycket att stå i så då vill man inte komma med mer uppgifter till honom är PC:s uppfattning. PC jobbar inte över ofta men säger ”att det bestämmer man själv. Allt har att göra med hur väll eller hur hårt man går in för att följa alla uppgifter som finns att göra”. PC vet många kolleger som jobbar över varje dag. Om PC behöver jobba ifatt kommer PC in tidigare på morgonen istället. De gånger som PC har arbetat över är för att få styr på fakturahanteringen och att styra upp tidsrapportering över yrkesarbetarna. PC hade helt klart tagit emot administrativ hjälp och upplever att ”det inte finns någon uppgift som jag inte velat ha hjälp med”, men tillägger att ”det måste skötas korrekt för det är ju jag som har det slutgiltiga ansvaret”.

Fakturorna och den ekonomiska biten vill PC gärna ha full uppsikt över, då det är det som gör så att PC kan ha ett grepp om arbetssituationen. PC uppskattar att den kanske lägger tio timmar i veckan på rent administrativa uppgifter men säger samtidigt ”att jag har åtagande som omfattar administrativa moment hela tiden”. PC har hand om bland annat tidsregistrering av yrkesarbetarna, sköter om all korrespondens till och från arbetsplatsen, PC har hand om att den senaste inkomna reviderade ritningen är den som används. PC sköter om all inhandling av alla kontorsmöbler och alla yrkesarbetarnas kläder,

mottar inkommande material, arkiverar alla inaktuella ritningar och ritningsförteckningar. Vidare skriver alla månadsrapporter och har hand om alla de stora inköpen, samt har hand om avstämningen av inkommet material. PC tycker att dessa uppgifter är lätta att ha hand om men medger att de tar väsentlig tid att sköta om.

PC ser det som en bra ide om det hade kommit ut en administratör till hans arbetsplats och avlastat han några timmar om dagen eller när det är riktigt stressigt och det är mycket som ska hinnas med.

PC tycker att det viktigaste för dens del är att få arbete att flyta ute på en byggarbetsplats och då är det ju viktigt att man inte är uppbunden av en massa i sammanhanget obetydliga uppgifter. Protokollskrivning är en sak som PC inte gör själv men tycker att det är en stor källa till mycket arbete så där upplevs det att det är skönt att undgå det. Tidrapporterna tycker PC inte är något som är jobbigt att sköta om, men säger att ”det har nog sin orsak i att yrkesarbetarna alltid är på jobb. Men så fort det är något som avviker på grund av pappaledighet eller sjukskrivning blir det ett extra arbetsmoment som tar mycket tid”. PC upplever att dennes kompetens angående de tekniska kunskaper den besitter blir väl utnyttjade men det är olika från de olika projekten som PC varit ansvarig för.

PC upplever att han är fullt godkänd på datorn och har inga problem med att jobba med den i de olika arbetsmomenten. Sammanfattningsvis tillägger PC att han inte tycker att de administrativa momenten är så jobbiga men det har nog sin orsak i att det handlar om hur väl man gör dem och hur mycket man väljer att penetrera dem.

”Det gäller att man lägger det på en bra nivå, en nivå som gör att man klarar av att hantera dem och alla de övriga uppgifter som ska göras. Man kan inte fördjupa sig i det för mycket. Då hade man ju inte hunnit med något annat än att springa runt och ha koll på att alla ställningar är säkra och att alla yrkesarbetarna har säkerhetslinor på sig. Det går inte att följa allt till punkt och prickar med det ansvaret man har. Man måste lägga det på en nivå så man kan hantera det”. PC tror att det är väldigt svårt för nya PC att hantera detta och kunna hålla det på en hanterbar nivå.

Sammanfattning av intervju med PC 2

PC tycker att hans arbetsroll handlar om att leda och fördela arbetet, se till så att NCCs miljöpolicy hålls och försöka se till så att allt arbete på byggarbetsplatsen flyter på bra. Se till så att allt sköts på det mest optimala sättet för det är PC som har ansvaret för att allt går till på rätt sätt.

Planering av arbete och vilka arbetsmoment som kommer ser PC som det viktigaste momentet i hans arbetsroll. Har jobbat som PC i ca 2 år, jobbade som konsult innan personen blev PC.

PC har han varit på ett tiotal olika projekt. Projekten har varit mellanstora till små och varit anläggningsprojekt. PC upplever sitt jobb stressigt stundtals. Det upplevs stressigt när PC har haft för många objekt igång samtidigt och det inte funnits någon hjälp att tillgripa sig. PC använder sig av sina/sin arbetsledare genom att PC fördelar jobbet mellan dem. Den arbetsledaren som PC jobbar tillsammans med är helt ny och det är tänkt att arbetsledaren ska slussas in i jobbet mer och mer. PC har upplevt att det varit tungt periodvis och då skulle PC velat ha mer stöttning av sin entreprenadchef. PC basar för tillfället över ett tiotal yrkesarbetare. PC upplever inte att de administrativa uppgifterna har ökat under de två åren som personen jobbat som PC utan att de hållit sig till konstant mycket.

PC sköter kalkylarbete, faktureringsarbete och tidsregistreringen av yrkesarbetarna men ser gärna att någon annan kunnat sköta detta under perioder av hög belastning. PC jobbar ofta över och då sitter PC med de administrativa momenten. Vanligtvis är det avvikelshantering och ändring och tillägsarbeten som PC sitter och summerar ihop på den "förlängda arbetstiden". PC uppskattar att den tiden som det jobbas över kan uppgå till fem timmar i veckan och då är det de rent administrativa uppgifterna som det jobbas med sen tillkommer det all förberedelse tid som planering o dyl. som också görs på "fritiden". Oftast då PC jobbar över beror det på att han inte hunnit med de momenten under sin ordinarie arbetstid och det kan bero på att PC blivit störd eller att det varit en så hög belastning på PC att det inte hunnits med. De administrativa momenten lägger PC ca tre timmar om dagen men har upplevt att ibland har man varit tvungen att lägga åtta timmar på det på grund av att det har varit hög belastning. PC upplever att det är en marginell ökning av de administrativa uppgifterna beroende på antalet yrkesarbetare som PC basar över.

Tidsregistrering av yrkesarbetare har PC hand om, men har även hand om protokollskrivning från t e x byggmöten. PC sköter all korrespondens till och från byggarbetsplatsen, och ser det som viktigt att ha uppsikt över den nyaste reviderade ritningen. PC har hand om alla inköp av yrkesarbetarnas kläder. PC har inte hand om att ha koll på det inkommande materialet utan det lämnas till respektive som beställt materialet. PC sköter all arkivering av de inaktuella ritningar och ritningsförteckningar som uppkommer. PC skriver varje månad en månadsrapport om läget på arbetsplatsen och har hand om avstämningen av inkommet material.

Administrativ hjälp hade PC velat ha tillgång till för att det hade underlättat PC:s jobb till en stor del. PC ser det som en stor hjälp om det kommit ut en administratör till dennes arbetsplats ett par timmar i veckan för att få ordning på alla papper. PC känner att den hade kunnat lämna ifrån sig de flesta administrativa uppgifter utom fakturorna då det är de som ser till så man har tämligen bra uppsikt på bygget. Hade PC fått administrativ hjälp känner den att det hade minskat PC:s övertid i hög grad. En åsikt som PC framförde är att ”de administrativa uppgifterna kommer i andra hand men omfattningen på dem är sådana att de tar absolut mest tid från mig”. PC hade velat ha mer tid i produktionen än vad den har nu och hade PC blivit avlastad hade den lagt all sin nyvunna tid där. Så som läget ser ut idag känner PC att hans kunskaper inom det byggtkniska inte blir utnyttjade och det beror på att hans arbetsuppgifter är undermålig. PC känner sig mer som en administratör än en som styr över bygget.

Sammanfattning av intervju med PC 3

PC arbetsuppgifter är att se till så att arbetet flyter genom att beställa material, avropa beställt material dock inte de vardagliga varorna som spik, betong etc. Utan PC beställer de stora sakerna som t.ex. Prefabelement, virke, stål. En sak som PC sysslar mycket med är att mängda fram hur mycket material som ska användas till respektive rum i byggnadsprocessen. Attestering av de fakturor som kommer till byggarbetsplatsen har PC även hand om.

Har jobbat som PC i drygt 28 år och mestadels sysslat med hus produktion. Storleken på projekt har varit olika, men har varit PC på både stora och små projekt, mellan 2 och 250 miljoners projekt. PC upplever sitt jobb stressigt på grund av tidsfaktorn. Det är så mycket som ska hinnas med på så kort tid. PC upplever att tiden är alltid ett problem och att det för jämnare uppfattas som om allt som kan gå fel aldrig gör det, så är ju aldrig fallet. Det som uppfattas som mest stressande av PC är att de är så mycket beroende av de andra kategorierna av arbetare, som att underleverantörer gör sitt jobb och håller de tidsplaner som finns. PC känner att vad som än händer så är det PC som har ansvaret.

PC disponerar över fyra stycken arbetsledare och de har fått fördelat var sitt område som de förfogar över. Detta har PC gjort för att de inte ska komma till PC hela tiden och "avbryta" i PC åtagande. PC upplever att ibland skulle det behövas få lite bättre stöttning från entreprenadchefen, speciellt när de ska göra produktionskalkyl. Men som regel brukar PC be om avlastning av entreprenadchefen om det blir för hög belastning, men PC tillägger att entreprenadchefen också brukar ha fullt upp. På det bygget som PC är på nu basar han över 23 stycken yrkesarbetare och tycker att tidsregistreringen av dem tar en stor del av hans tid. Speciellt tidsslukande är det när yrkesarbetarna har varit frånvarande någon del av dagen eller hela dagen "för att då tvingas man sitta och leta upp koder i programmet". Detta är ett moment som ställer till en stor förvirring för PC.

PC upplever att det har skett en kraftig ökning av de administrativa momenten de senaste fem åren, PC upplever att allt ska dokumenteras ner på papper. PC upplever att byggtiden har reducerats något enormt samtidigt som det inte har blivit någon krympning av de administrativa moment som måste göras och det känner PC att det är en stor källa till stress och oro. PC jobbar sällan över men det har hänt att PC fått göra det och då det har behövts jobba över har det alltid berott på att PC hamnat efter med de administrativa uppgifterna. PC får hjälp med lite av pappersexercisen av sin entreprenadchef och tycker att om den hjälpen inte funnits skulle det ha behövts en person som hjälpt PC med de administrativa momenten. PC tycker att det finns vissa administrativa moment som är nyttiga att göra för då "sätts man in i bygget mer och får en överblick som är oombärlig att ha". De uppgifterna som ger PC denna överblick har med det ekonomiska att göra, all fakturahantering ser PC som nödvändig att ägna sig åt.

PC uppger att det läggs fem timmar i veckan på de rent administrativa uppgifterna och det som absolut tar mest tid är tidsregistreringen av

yrkesarbetarna. Protokollskrivning från byggmöte och dylikt gör inte PC. All stämpling och utbytning av alla nya ritningar har PC hand om, PC sköter även om all arkivering av de inaktuella ritningarna som finns. PC har även hand om all inhandling av arbetskläder till yrkesarbetarna. Arbetsledarna har hand om all mottagning av beställt byggmaterial. Månadsrapporterna är en uppgift som PC valt att dela med sin Entreprenadchef för att det kräver att man har tid till att sitta och skriva dem och det är inte alltid PC har den tiden till sitt förfogande som krävs. PC brukar kontrollera följesedlarna så de stämmer med det levererade materialet. Om PC fått mer hjälp med de administrativa momenten upplever PC att det hade blivit mer tid i produktionen, för som det är nu spenderar PC nästan all sin tid på kontoret med att bland annat mängdberäkna. PC ser mängdberäkningen som en uppgift som PC kunde ha lämnat ifrån sig. För att allt finns klart i produktionskalkylen men inte i den omfattningen som det behövs i produktionen. En mängdberäkning kan gå till så att man tittar på ritningen över ett speciellt rum och tar fram med hänsyn till vägglängden hur mycket gips som ska sättas upp på väggen. Denna procedur kräver ingen speciell kunskap mer än att man bara ska vara noggrann när man mäter. Allt som behövs veta rörande gipsmått och väggmått står skrivet på ritningen.

PC ser det som en god ide att det hade kommit ut en administratör och hjälp till under några timmar, PC tycker dock att det skulle vara ett problem med att få det att fungera rent praktiskt med tanke på när det skulle vara mest behjälpligt och vilken tid på dagen det skulle kunna vara. PC känner att hans kunskaper angående det byggtkniska blir utnyttjat ibland och det är stor skillnad mellan de olika projekten som PC kommit i kontakt med. PC upplever att det jobb han gör tar många år att lära sig. Det PC upplevt som är ett problem bland de lite yngre kollegerna är att de har problem med att få tiden att räcka till. ”Det kan bero på att de har svårt att avgöra vad som är viktigast och har problem med att prioritera sina åtagande.” PC ser det som en förklaring. PC upplever att det inte är några problem med sin hantering av datorn och använder den till det den är avsedd att hanteras för.

Sammanfattning av intervju med PC 4

PC:s arbetsuppgifter är att ha ansvaret över arbetsplatsen, leda jobbet, inköp och sköta de administrativa momenten. PC tycker att det är många olika och helt skilda arbetsuppgifter och PC upplever att ibland känns det som om man driver ett litet företag.

Har jobbat som PC i 25 år och då sysslat mestadels med anläggnings och markprojekt. Storleken på projekten har varit olika, allt ifrån stora till de lite mindre projekten. PC upplever sitt jobb oerhört stressigt och den största orsaken till detta är att PC inte själv kan planera sitt jobb utan det är andra som styr PC:s tid. Det händer oplanerade ting ideligen som man som PC absolut inte kan råda över. En PC kan inte planera att lösa ett problem, utan det ska ske med det samma. En orsak till detta tycker PC är de svaga handlingar som oftast finns till PC hjälp och detta skapas genom att de i projekterings fasen inte gjort ett tillräckligt bra jobb. En annan oros källa för PC är de administrativa sakerna som måste skötas och det är inte alltid det finns så mycket tid över till det på den ordinarie arbetstiden.

”Verksamheten ute på byggarbetsplatsen måste fungera och det är det som är viktigast”. Säger PC, men PC upplever att det är svårt att hinna med det på grund av att det finns så mycket administration som måste skötas. Arbetsledarna använder PC sig av genom att de sköter om en del av PC:s arbetsuppgifter så PC kan ägna sig åt de administrativa momenten som måste göras. PC känner att dens arbetsrolls fördelning och arbetsuppgifter inte är helt klara och att detta har tagit många år att komma in i en roll som känns bekväm. PC upplever att det finns ett behov av stöttning på de lite mindre projekten, för att på de större projekten finns det tillgång till administrativ hjälp, men det är ju samma administrativa moment som ska göras på de lite mindre projekten. PC basar över 25-30 stycken yrkesarbetare på det bygget som han befinner sig på nu. PC upplever att det har skett en drastisk ökning av de administrativa uppgifterna de senaste åren och framförallt tror PC att ökningen har att göra med alla certifieringar och alla nya verksamhetssystem, PC tillägger att det finns många bra bitar i det men omfattningen är alldeles för mäktig. Mer och mer läggs det ut saker som innan sköttes på kontoret till PC och det tror PC har att göra med att det försöks sparas på allt, över allt.

PC jobbar över den ordinarie arbetstiden och det är alltid de administrativa uppgifterna som det jobbas med. Exempelvis är det tidsregistrering av yrkesarbetarna, fakturahanteringen, sammanställningar av ändrings och tillägsarbeten som det jobbas över med samt att dagboken är en sak som man inte kan göra på ordinarie arbetstid. PC tycker att det är en mycket god ide att få avlastning av en del av de administrativa uppgifterna och framförallt tycker PC att det behövs vid upp starten av en byggarbetsplats för då är det mycket med de administrativa momenten som verksamhetsanalys, planering, mm. Då är det viktigt att det blir ordentligt gjort för det är mycket svårt att göra det när verksamheten är igång. ”När verksamheten är igång skulle det vara bra om man fick lite fortskridande avlastning av de administrativa momenten” säger PC. PC

har upplevt att det är väldigt tungt att jobba ensam och det har varit frustrerande när han behövt göra det. PC känner att de administrativa uppgifter som kunde ha tagits omhand av någon annan är tidsregistreringen av yrkesarbetarna, till en viss del kan PC tänka sig att lämna ifrån sig fakturahanteringen. De administrativa uppgifterna som PC inte gärna hade lämna ifrån sig är sammanställning av extraarbete och allt planerings arbete vill PC ta hand om för att det är det som gör så att PC känner att han håller ajour på bygget. PC uppger att han lägger ca 15 timmar i veckan på de administrativa momenten men säger att det beror till stor del på i vilken fas man är i på bygget. PC uppger att det är PC som har hand om all protokoll skrivning från de olika byggnadsmötena som hålls. PC sköter om all korrespondens till och från byggarbetsplatsen. Att ha koll på den nyaste reviderade ritningen är något som PC också har hand om. PC finns också tillgänglig för att ta emot inkommande material till byggarbetsplatsen. PC har också hand om arkiveringen av alla inaktuella ritningar och PC har även hand om sammanställning av månadsrapporterna. PC har på samma sätt hand om hur mycket byggnadsmaterial det finns i lager.

PC känner att om PC fått lite avlastning av de administrativa uppgifterna hade den tiden som det hade sparats in för PC, lätt till en drastisk minskning i övertid samt getts mer tid i produktionen för PC. PC tycker att det absolut viktigaste i PC:s arbetsroll är att det finns en kontakt med produktionen och det upplevs som om det i obetydlig grad är så. På grund av att den mängden av administrativa moment som ska göras, gör så att PC inte har tid med så mycket annat. Så därför tycker PC att det är en god ide om det hade kommit ut en administratör/kontorist några timmar till arbetsplatsen för att hjälpa till. Men tillägger att det är viktigt att hitta ett system som gör att det blir smidigt för både PC och resten av arbetsplatsen. PC uppger att den tidsbesparingen det hade gett kan handla om ca 10 timmar i veckan som PC kunde ha lagt i produktionen istället. Men PC känner att det som är mest aktuellt är att PC:s skulle ha fått en normallång arbetsdag. Det har gått så långt med övertidsjobbet för PC att det blivit en vanesak att jobba den övertid som det uppges.

PC känner att PC skulle vilja engagera sig mer i produktionen, men att det är omöjligt så som det är idag. En åsikt som PC framförde var att lönesystemet med tidsregistreringen är mycket omständligt så som det ska göras. PC tycker att det är förhållande vis smidigt när alla är på jobbet men så fort man ska gå in och ändra något T.ex. vid vård av sjukt barn, så är det en invecklad procedur med att hitta koderna för respektive ting. PC tycker att saken i sig inte är så tidskrävande men om momentet ska repeteras några gånger så tar det lång tid och det upplevs att detta görs på PC:s "fritid". Jag frågade efter intervjun om det fanns något som PC ville tillägga. Detta var vad PC nr4 ville säga utöver de andra.

"Det gäller att inte tappa kontakten med det vi gör. För många av oss som jobbar som PC gör det för att vi älskar att bygga hus och har lite av en entreprenad känsla inom oss. Det vi inte är, är att vi är administratörer och då är det ju fel att vi huvudsakligen sitter och jobbar med dessa arbetsuppgifter. Detta medför att vi inte får vara byggare och det känns väldigt ledsamt. Det som gör att

jag och mina kollegor klara av det vi gör är på grund av vi lärt oss ta genvägar. Frågan är ju om framtidens PC ska behöva välja bort vissa saker på grund av att jobbet känns alldeles för mäktigt. Det gäller att hitta en balans mellan uppgifterna som ska göras”.

Sammanfattning av intervju med PC 5

PC:s arbetsuppgifter består av att skaffa en del av projekten, sköta kontakten med beställaren, styra de arbetsledarna PC förfogar över. Har jobbat som PC i 37 år och de mesta av de projekten PC kommit i kontakt med har varit anläggningsprojekt. De har varit i väldigt blandad storleksordning och upp till 15 miljoner kronor. PC är även ansvarig för en del byggserviceuppdrag.

PC basar i nuläget över ca 15 stycken yrkesarbetare. PC upplever sitt jobb stressigt och det som gör att det upplevs stressigt är att man ska sköta allt utan att ha utbildning på de olika momenten i datorn. Även de kraven som finns på de kvalitativa delarna i PC jobb är ett stress moment på grund av att de ökat i en otroligt snabb takt. PC:s arbetsledare använder PC sig av att de har egna jobb som de är på och PC finns till hands om det är något de vill ha hjälp med. PC upplever att det finns ett behov av att få avlastning, PC tycker att det finns alldeles för mycket administrativa moment som måste göras och de administrativa uppgifterna har ökat överdrivet mycket de sista fem åren. Detta medför att PC känner ofta sig pressad att hinna med alla papper som måste finnas klara T.ex. vid besiktningar. Denna press som PC upplever tyckte PC inte fanns för en fem till tio år sedan. PC tycker att det finns en stor anledning för att införskaffa administrativt stöd till byggarbetsledningen på arbetsplatser. Denna anledning enligt PC själv är att om det fortsätter som det gör nu, finns det snart ingen som vill jobba som PC. PC ser den idén med administrativt stöd som en god idé, men har svårt att se hur det skulle kunna lösas rent praktiskt. PC tycker att det borde finnas någon utarbetad plan över hur det skulle kunna gå till med den hjälpen.

Ett stort problem som PC upplever det som, är att materialet som de får av beställaren är så dålig sammanställt. Detta tror PC är på grund av att allt ska gå så snabbt nuförtiden och att detta kan leda till stora problem för byggbranschen för att det tar ju en viss uppsatt tid att bygga T.ex. en tunnel. PC har upplevt att ibland har förhandlingarna om det kommande projektet tagit längre tid än tiden de fått för att bygga projektet. PC jobbar över dagligen och de uppgifterna som PC jobbar med är de som inte hunnits med under dagarna. Det kan vara dagboksskrivning, planering av kommande arbete. PC känner att det finns några administrativa uppgifter som kan göras av någon annan. De uppgifterna är bland annat all pappersexercis inför kommande besiktningar och pappersexercisen vid upp starten av nya byggarbetsplatser. PC måste ha ett finger med i allt på grund av att hans underskrift som PC måste finnas med på alla papper. Detta har PC upplevt som en stor börda, för att det finns ju arbetsledare som kan skriva under men det får de inte.

PC uppger att det läggs ca 20 timmar i veckan på de administrativa uppgifterna. PC har hand om all tidsregistrering av yrkesarbetarna, PC skriver också alla protokoll från alla möten. PC har hand om all korrespondens på byggarbetsplatsen och har även koll på den nyaste ritningen och arkiveringen av de gamla ritningarna. PC har även hand om att beställa kläder till yrkesarbetarna. Rapport skrivning är en sak som PC gör och tycker att det är väldigt tidskrävande.

PC tror att om det funnits tillgång till administrativ hjälp hade det blivit mer tid till att vara i produktionen, men även hade PC:s övertid minskat drastiskt. PC tycker det är en god ide om de kommit ut en administratör till PC:s arbetsplats några timmar om dagen och hjälpt till med administrationen. Men tycker som skrivits ovan att det måste lösas med de praktiska bitarna. PC upplever att hans kunskande angående det byggtekniska blir utnyttjat till en viss grad. Det beror på var och i vilken tidpunkt PC befinner sig i sitt projekt. PC tror att de PC som är lite mindre rutinerade har stora problem med att få tiden att räcka till, på grund av att det tar många år att lära sig vad som är det viktiga och vad som kan ses som en uppgift som kan göras senare. PC tycker även att ”så som det är nu i jobbet så är man mer som en administratör än en PC”. Detta ser PC som ett problem. PC har som brukligt en teknisk utbildning och är ingen administratör.

Sammanfattning av intervju med PC 6

PC:s arbetsuppgifter är att leda och driva projekten framåt samt att fördela arbete mellan yrkesarbetarna. Har jobbat som PC i 21 år. De flesta av projekten som PC kommit i kontakt med har handlat om produktion av hus och industri lokaler. PC har haft turen att få arbeta på de lite större byggarbetsplatserna, från 50 miljoner och uppåt. PC upplever sitt jobb stressigt och det som gör det stressigt är att PC jobbet är väldigt komplext. Exempelvis kan man sitta och planera en sak som ska hända om en vecka. När tiden är inne för det planerade så ser läget helt annorlunda ut än vad det gjorde under planeringsprocessen. Så då är det bara att sätta sig ner och planera om.

PC tycker att det som oftast felar på byggarbetsplatsen har med att göra med den mänskliga faktorn. PC:s jobb handlar om att alltid rätta sig av hur långt någon eller några andra har kommit. PC upplever att det behövs stöttning på byggarbetsplatserna och PC brukar försöka se till så att det är gott om folk på de arbetsplatserna som PC verkar på. Men PC är medveten om att på de lite mindre byggarbetsplatserna är det inte alltid brukligt att göra så. ”Det är samma administrativa rutiner på ett en miljoners bygge som på ett hundra miljoners bygge” säger PC. PC pratar ofta med sina kolleger och då har PC hört och är av samma uppfattning själv att PC:s roll har blivit en mer administrativ än produktiv roll. PC upplever att de administrativa uppgifterna har ökat våldsamt mycket de senaste sex åren. PC jobbar ofta över och de uppgifterna som det jobbas över med är de administrativa uppgifterna, men PC har blivit bättre de senaste åren på att hålla det på en rimlig nivå och försöker komma hem på kvällarna. ”Det har att göra med att man lär sig hur och vad det är för uppgifter som är viktiga att få klara” säger PC. PC tycker att det behövs administrativ hjälp. PC har varit med om att bli hjälpt med de administrativa momenten tidigare och det tyckte han fungerade bra. Det PC fick hjälp med då var produktionskalkylen, uppdatering av tidplaner, APD planer och distributionsplaner. Detta är de, plus några till av de uppgifterna som PC skulle kunna tänka att någon annan skötte.

PC lägger ca 25 timmar i veckan på de administrativa uppgifterna och upplever att detta att det är något som han inte tänker på, men om det hade varit för tio år sedan hade PC aldrig funnit sig i detta. PC upplever att det som tar mest tid av en PC är arbetsmiljöansvaret och det är beställarens ansvar från början men har mer och mer blivit en sak som entreprenörerna tagit på sig. PC tycker att detta är bra på de stora och komplexa byggarbetsplatserna men säger att ”det är samma sak som ska göras på de mindre byggarbetsplatserna. Skillnaden är att på de små byggarbetsplatserna är det PC som sköter om samma moment som det är flera till att sköta om på de större byggarbetsplatserna”. PC har hand om tidsregistreringen av yrkesarbetarna.

PC har även hand om protokoll skrivningen från byggmöten och samordningsmöten. PC har hand om all korrespondens till och från byggarbetsplatsen. PC försöker ha koll på den nyaste inkomna reviderade ritningen och arkivering av de inaktuella ritningarna. PC har hand om all

inhandling av yrkesarbetarnas kläder. PC har inte hand om att ha koll på det inkommande materialet utan det lämnas till respektive som beställt materialet.

PC känner att om det funnits mer administrativ hjälp att tillgripa så hade PC kunnat vara mer i produktionen. Det hade sedermera lett till att PC hade fått en bättre överblick över det fortskridande arbetet på byggarbetsplatsen. PC känner att det jobb som PC har handlar mer om de administrativa uppgifterna än om att styra produktionen i rätt riktning. PC tycker att det är enklare att vara PC på ett större projekt ”på grund av att det finns så många personer som hjälper dig då, till exempelvis får du tillgång till administrativ hjälp på ett stort bygge medan du är tvingad att sköta allt själv vid de lite mindre projekten”. Där utav tycker PC att det vore en bra ide om det kunnat komma ut en person till de lite mindre arbetsplatsen som hade hjälpt till med några av de administrativa uppgifterna som finns där. PC har upplevt att det finns många PC som har svårt att lämna ifrån sig de administrativa uppgifterna. Detta kan bero på att det är PC som har ansvaret och då kan det vara så att det kan vara svårt att inte ha den där kollen som vi är vana vid, tror PC. PC tror att om han fått administrativ hjälp så hade han sluppit att jobba över, kunnat hålla sig mer ajour med bygget på grund av att det hade funnits mer tid till att fördjupa sig i sakfrågor och dylikt. Jag frågade efter intervjun om det fanns något som PC nr sex ville tillägga. Detta var vad PC nummer sex ville säga utöver det andra.

”Vi som jobbar som PC är vana att sköta oss själva och det är så att vi kör till det tar stop, för så har det alltid varit. Jag tror inte det är klart för alla PC vad deras arbetsroll omfattar och att det tar många år att lära sig det, därför vore det bra om det fanns tydliga direktiv om vad som ska göras av vem så att kommande PC inte behöver lära sig arbetsrollen genom den hårda vägen. Genom att arbeta till klockan sex, sju, fem dagar i veckan. Nyckeln till allt är att se till så att de nya PC blir inskolade på ett sett som ger de inblick i vad som ska göras. Så de inte tar sig vatten över huvudet och blir sönder stressade och i det långa loppet lämnar byggbranschen. Det som jag tror är en stor grund till våra problem i byggbranschen med överbelastning och ohälsa till följd av det, är att vi är så konservativa i denna bransch”.

Sammanfattning av intervju med PC 7

PC:s arbetsuppgifter är att styra och leda mindre projekt på anläggningsproduktion och vanligt vis rör det sig om 3-6 projekt samtidigt. Har jobbat som PC i 18 år. Projekten har varit i storleksordningen mellan 0 – 15 miljoner. PC upplever sitt jobb stressigt. Det som gör det stressigt är att PC:s projekt är vida spridna och PC upplever att mycket av arbetstiden försvinner när PC ska ta sig från det ena stället till det andra. PC upplever också att en del till stress källan är att det finns så många administrativa moment som måste skötas utöver de andra arbetsuppgifterna. PC förfogar över 3 stycken arbetsledare och PC har valt att använda sig av dem genom att de hjälper PC i det dagliga arbetet ute i produktionen. PC upplever att det finns ett behov av att få hjälp exempelvis i uppstarten av ett projekt. Då finns det ett behov av att arbeta fram en del uppgifter, så som projektuppgifter, kontrollplan. Oftast krävs det att det utarbetas lika mycket papper på ett litet projekt som det behövs på ett stort projekt. PC upplever att de administrativa uppgifterna har ökat i ett lavinartat tempo sen PC började i den arbetsroll som PC nu har. PC brukar inte jobba över utan försöker att jobba in lunch och frukost i stället för att behöva jobba över. Men säger att om jag inte gjort det hade jag varit tvungen att jobba över.

De uppgifterna som PC jobbar med på overtiden är de administrativa uppgifterna, så som tidregistrering av yrkesarbetarna och allt fakturerings arbete. PC känner att det finns många administrativa uppgifter som han kunde ha lämnat ifrån sig till en person som hade skött det, PC tror att det hade blivit snabbare gjort av en person som har vana att jobba med datorer. Det finns några administrativa uppgifter som PC helst vill göra själv och de är de uppgifterna som rör de ekonomiska i projektet. PC uppger att det läggs ca tio timmar på de administrativa momenten i veckan. PC har hand om tidsregistreringen av all yrkesarbetarna, PC har även hand om all protokoll skrivning från byggnadsmöten och samordningsmöten. PC ser det som ett måste att ha koll på var den nyaste reviderade ritningen är och PC sköter också om arkiveringen av de inaktuella ritningarna. PC har hand om inhandlingen av kontorsmöbler och arbetskläder till yrkesarbetarna. PC säger att om det hade funnits administrativt stöd att tillgripa hade PC lagt sin ny erhållna tid på produktionen och genom det försökt att praktisera mer stöttning till yrkesarbetarna. PC ser det som en god ide om det hade kommit en person och hjälpt till med de administrativa momenten en stund om dagen eller hela dagar, detta skulle vara väldigt bra att praktisera under tider då det är väldigt hög belastning på PC, tycker PC. PC uppger att det kunde ha sparats PC:s ca sex timmar i veckan om PC fått administrativ hjälp. PC känner att dens kunskaper angående det byggtekniska blir utnyttjat men känner ändå att tidvis sitter man bara och jobbar med uppgifter som ej har att göra med byggteknik och produktion.

Analys

Analys och sammandrag av gjorda intervjuer

Av de sju PC som blivit intervjuade har en betydande majoritet av dem jobbat en längre tid som PC, detta innebär den fördelen att de är rutinerade på sitt jobb. Men nackdelen är att de kanske har fastnat i en mindre bra arbetsrutin.

Arbetsrollen som de har och beskriver för mig innebär till en stor del att de styr och håller ordning på byggarbetsplatserna. Men det finns en del av deras arbetsroll som är vitt skilda. En del av de PC som jag har intervjuat säger att de har hand om alla inköp till arbetsplatsen, mängda fram material som ska användas, jobba fram den mest optimala planeringen för yrkesarbetarna. För en annan del av de PC jag pratat med är detta de sakerna som de lämnar ut till sina arbetsledare och låter de sköta det. Jag tror att ett av problemen är att det inte råder en klar arbetsrollsfördelning för arbetsrollen, det finns en befattningsbeskrivning¹⁹ för PC och vad som förväntas av dem, bland annat ska de se till så att samordna EUs arbete, ansvara för litteratur och tekniskt utförande. Men den ingriper långt ifrån alla arbetsmoment som en PC ställs inför. Bara för att PC har ansvaret på en byggarbetsplats och hans underskrift ska finnas på de flesta dokumenten som återfinns där, så är det ju inte självklart att PC själv ska sitta och skriva alla dokument, tidrapporter, mötesprotokoll, rapporter och dylikt.

Men vare sig det är den kategorin av PC som gör det mesta av de alla administrativa momenten eller inte har de en sak gemensamt. De är alla stressade och upplever sitt jobb mycket stressigt och när man frågar dem varför de känner det så, pekar de flesta på orsaker som de nästan inte har någon möjlighet att själv påverka¹⁷, som Svärd i de teoretiska referenserna visar på under rubriken "Varför bra Arbetsmiljö".

Så att byggtiden har i regel reducerats samtidigt som det inte blivit någon reduktion av de administrativa momenten som ska göras. Detta kan leda till att arbetssituationen upplevs som att arbetsbördan är övermäktig och detta är ju en klar grund till stress. Vilka är då de arbetsmomenten som de inte har någon möjlighet att själv påverka, som kan leda till ohälsa¹⁷ enligt Svärd. Det kan vara att den utsatta planeringen felar, att det jobb som de ska göra påverkas av om en annan kategori av arbetare har skött sitt jobb dåligt och inte hållit de tidplaner som funnits. Att all dokumentation och de administrativa uppgifterna måste skötas oavsett vad som händer och i förlängningen också bristen att kunna tillgripa hjälp när det är som mest stressigt.

Alla PC som jag intervjuat tycker att de administrativa momenten har ökat de senaste åren och en betydande del av dem känner att detta är en stor bidragande

¹⁹ se sida 4. "PC Befattningsbeskrivning", Från: <http://starnet.ncc.se/platschef>

¹⁷ se sida 13 under "Varför bra Arbetsmiljö", Från: Svärd, 2005. <http://www.av.se/teman/>.

faktor till att de ofta känner sig pressade i sina arbetsroller. En formulering som jag tycker stämmer in på hur de känner är vad PC nummer fyra sa.

”Det gäller att inte tappa kontakten med det vi gör. För många av oss som jobbar som PC gör det för att vi älskar att bygga hus och har lite av en entreprenörkänsla inom oss. Det vi inte är, är att vi är administratörer och då är det ju fel att vi huvudsakligen sitter och jobbar med dessa arbetsuppgifter. Detta medför att vi inte får vara byggare och det känns väldigt ledsamt. Det som gör att jag och mina kollegor klara av det vi gör är på grund av vi lärt oss ta genvägar”.

Då kan man fråga sig vad dessa genvägar medför? Är det de genvägarna som gör så att enligt undersökningen som branschorganet²⁰ byggcheferna visar på: att riskfaktorn har ökat väsentligt för yrkesarbetarna på grund av den ökande tidspressen och den högre arbetsbelastningen och därför upplever 50 % av byggcheferna att de är oroliga för att inte kunna leva upp till de arbetsmiljökraven som finns på byggarbetsplatsen. Arbetsmiljökraven är något som ligger på PC att ha hand om. Arbetsmiljökraven¹⁸ är de kraven som ska främja en god arbetsmiljö²⁴, så som arbete med förebyggande verksamhet som kan vara till exempel skyddsronder, ge konstruktiv kritik. Men har det blivit så hård belastning på PC av de lite mindre viktiga i sammanhanget administrativa uppgifterna som t.ex. fakturahantering och löneskrivning att de tvingats ta genvägar och inte fullfölja de lite mer betydande administrativa momenten som att arbeta för en god arbetsmiljö.

Detta bör ju betyda att bara här finns det en god grund av att se till så att PC får tillgång till hjälp med de lite mindre viktiga administrativa momenten. De PC som jag kommit i kontakt med under mina intervjuer har basat över i snitt ett 20 tal yrkesarbetare och har erfarenheter av att basa över både fler och färre. Deras åsikter är av att det inte är antalet yrkesarbetare som styr över vilka och hur många administrativa moment som finns att göra, det är inte säkert att tidsregistreringen av yrkesarbetarna tar kortare tid om det finns färre yrkesarbetare att skriva tid på. Det är inte själva skrivandet som tar tid utan att hitta alla rätt koder som finns för diverse ändamål exempelvis vård av sjukt barn.

På min intervju fråga Hinner du med dina åtagande på en normal arbetsdag eller jobbar du ofta över? Om ja, vilka uppgifter sitter du då med?

Svarade sex av de sju PC som jag intervjuat att de jobbar över nästan dagligen i någon form. Den PC som inte hävdade att det jobbades över sa ”att det bestämmer man själv. Allt har att göra med hur väl eller hur hårt man går in för att följa alla uppgifter som finns att göra. Det går inte att följa allt till punkt och prickar med det ansvaret vi har. Man måste lägga det på en nivå så man kan hantera det”. Är det verkligen så att om man inte kan jobba över så är det så mycket administrativa uppgifter att göra så man som PC måste ta beslutet att kanske tumma lite på kvaliteten på de uppgifterna som måste göras.

¹⁸ se sida 4. ”PC Befattningsbeskrivning”

²⁰ se sida 9. undersökning av branschorganet byggcheferna, Från: <http://www.byggcheferna.se>

²⁴ se sida 10-12, ”Arbetsmiljölagen”

PC nummer sex sa ”jag jobbar ofta över och de uppgifterna som det jobbas över med är de administrativa uppgifterna, men jag har blivit bättre de senaste åren på att hålla det på en rimlig nivå och försöker komma hem på kvällarna. Det har att göra med att man lär sig hur och vad det är för uppgifter som är viktiga att få klara. Jag tror inte det är klart för alla PC vad deras arbetsroll omfattar och att det tar många år att lära sig det, därför vore det bra om det fanns tydliga direktiv om vad som ska göras av vem så att kommande PC inte behöver lära sig arbetsrollen genom den hårda vägen, genom att arbeta till klockan sex, sju, fem dagar i veckan”. Det har visat sig att otydliga arbetsroller²³ är en stor grund till stress enligt Svärd.

De administrativa uppgifterna som PC säger att de sitter med när de jobbar över är bland annat fakturahanteringen, tidsrapportering över yrkesarbetarna, avvikelshantering och ändring och tilläggsarbete, protokollskrivning från byggmöte och eller samordningsmöte, dagboksskrivning, kalkyleringsarbeten, uppdatering av tidplaner, APD planer och distributionsplaner, rapportskrivning. Det är minst fyra av de ovanstående uppgifterna som man inte behöver någon kvalificerad teknisk utbildning för, så som tidsregistreringen, protokollskrivning, rapportskrivning och till viss del uppdatering av tidplaner. Dessa uppgifter och eventuellt några till är de uppgifterna som en administratör kunde ha skött.

Den övertiden PC säger att de jobbar med dessa administrativa uppgifter uppgår till så mycket som i några fall till tio-tolv timmar i veckan och detta är med stor sannolikhet förödande på grund av att det inte finns tillräckligt med tid till återhämtning²². Enligt Svärd i teoristycket är stress och för stor arbetsbörda de vanligaste orsakerna till arbetssjukdomar. Då hade en administratör kunnat hjälpa två till tre PC för att få en heltidsarbetsvecka samtidigt som PC hade fått en normaltidsarbetsvecka.

De PC som jag frågat om hur de hade ställt sig till att få hjälp med några av de administrativa uppgifter som de sköter dagligen plus de som de inte hinner med och som skapar övertidsjobb (så som fakturahanteringen, planeringsarbeten, revideringar av inaktuella ritningar och ritningsförteckningar, inhandling av material, tidsrapportering över yrkesarbetarna, avvikelshantering och ändring och tilläggsarbete, protokollskrivning från byggmöte, samordningsmöte, dagboksskrivning, kalkyleringsarbeten, uppdatering av tidplaner, APD planer och distributionsplaner, rapportskrivning)

har jag genomgående fått svar som varit positiva och PC:na har tillagt att de ser det som den rätta vägen att vandra. Det hade räckt med att hjälpen bara hade funnits att tillgå ett par timmar om dagen för att det skulle kännas som om att de inte var helt utelämnade, eller som en PC uttryckte sig ”När verksamheten är igång skulle det vara bra om man fick lite fortskridande avlastning av de administrativa momenten tycker jag. Jag har själv upplevt att det är väldigt tungt att jobba ensam och det har varit frustrerande när man behövt göra det. Jag

²² se sida 14. ”Existerar det arbetsmiljöproblem”, Från: Svärd, 2005. <http://www.av.se/teman/>.

²³ se sida 13. ”Varför bra arbetsmiljö”, Från: Svärd, 2005. <http://www.av.se/teman/>.

känner att de administrativa uppgifter som kunde ha tagits omhand av någon annan är bland annat tidsregistreringen av yrkesarbetarna”. På sida 5 där min förberedande undersökning börjar har det kommit fram av den att det är många av de ovanstående administrativa uppgifterna som en administratör²¹ skulle kunna göra.

Men jag har även fått uppfattningen av att flertalet av de PC som jag intervjuat att de har lite svårt att ta till sig frågan om de hade velat ha hjälp med de administrativa uppgifterna och fått svar som att ”jag ser det som en god ide att det hade kommit ut en administratör och hjälp till under några timmar under dagen, men tycker dock att det skulle vara ett problem med att få det att fungera rent praktiskt”. Då kan man fråga sig varför de gärna vill ha hjälp men de känner ändå att det kanske inte skulle bli bra. Jag tror att orsaken är den att de PC som jag träffat är förhållandevis rutinerade och de har vant sig vid att jobba så här, att ha hand om allt samt att ha ansvaret för allt som rör ”deras” bygge, jag tror att det är även därför vissa av dem har svårt att inse att hjälp bara hade gagnat dem och att egentligen finns det inga praktiska problem. Det gäller bara att få dem att inse att deras jobb hade blivit mindre pressande och de kunde ha fått mer tid över. Jag tror att orsaken för att det finns PC som känner så här är för att de har alltid skött sig själva och de har alltid gjort så som de gör nu och det har fungerat bra. Problemet är att de kraven har ökat som till exempel pressade byggtider, samtidigt som det finns fler administrativa moment som måste göras. Det som krävs är att det utarbetas en ide om hur denna hjälp skulle kunna ges, klart är ju redan vilka uppgifter som en PC kan få avlastning med. Det hade varit en stor fördel för alla PC och alla kommande PC om det funnits en praxis som man följt gällande de administrativa moment som finns och vilka som en administratör hade rätt om, då hade man sluppit det problemet som en PC var rädd för “Att de kommande PC inte behöver lära sig arbetsrollen genom den hårda vägen. Genom att arbeta till klockan sex, sju, fem dagar i veckan. Nyckeln till allt är att se till så att de nya PC blir inskolade på ett sett som ger de inblick i vad som ska göras. Så de inte tar sig vatten över huvudet och blir sönderstressade och i det långa loppet lämnar byggbranschen. Det som jag tror är en stor grund till våra problem i byggbranschen med överbelastning och ohälsa till följd av det, är att vi är så konservativa i denna bransch”.

Alla i byggbranschen är mer eller mindre medvetna om att branschen är konservativ och jag tror att denna medvetenhet är bra, men det behövs mer arbete med upplysningar till då exempelvis PC om att det inte är ok att behöva jobba över varje dag bara för att det alltid varit så. Speciellt viktigt är det att komma underfull med problemet redan nu så att kommande generation PC inte behöver sitta med alla de här administrativa momenten som bara stjäl en massa tid från PC i produktionen. Det finns förstås en del administrativa moment som en PC ska och bör göra både för att han är bäst lämpad för det men även också för att det ger en inblick i byggprocessen som är ovärderlig för en PC. De administrativa

²¹ se sida 5. ”Förberedande undersökning”

moment som man kunde tänkas avlasta en PC är bland annat tidsregistreringen av yrkesarbetarna, protokollskrivning, rapportskrivning, revideringar av inaktuella ritningar och ritningsförteckningar och även till viss del uppdatering av tidplaner.

Hade denna avlastning skett av PC tror jag att det hade blivit en tidseffektivisering av PC roll, men även en stor reducering av deras övertid. Jag tror också att det hade blivit en klarare roll för kommande PC vad som ska göras som PC och vad det är som ok att lämna ifrån sig.

Slutsats

Efter de intervjuerna jag gjort med de olika platscheferna på NCC så står det klart att de har mycket att göra och att de känner sig mycket stressade över de administrativa momenten. De administrativa momenten har ökat radikalt de senaste åren. Detta har medfört att en del av platscheferna har så många åtagande med det dagliga arbetet som bland annat kan innefatta ledning och styrning av yrkesarbetarna. Plus att de tar hand om alla de administrativa moment som tillkommer, det kan vara fakturahanteringen, tidsrapportering över yrkesarbetarna, avvikelshantering och ändring och tilläggsarbete, protokollskrivning från byggmöte, samordningsmöte, dagboksskrivning, kalkyleringsarbeten, uppdatering av tidplaner, APD planer och distributionsplaner, rapportskrivning (månadsrapporter). Dessa uppgifter plus några till skapar mycket övertidsjobb för de PC som jag intervjuat, det är bara det faktum att PC är rutinerade på sitt jobb som gör att de reder ut det något så när. För de PC som jag intervjuat säger att de jobbar över i stort sett varje dag och då är de ovanstående uppgifterna som skapar övertiden. En del PC säger att de har lärt sig att ta genvägar för att hinna med sina åtagande och då kan man fundera över vad som dessa genvägar medför. Är det så att genvägarna som PC tvingas ta på grund av den höga arbetsbelastningen kan leda till att det slarvas med de administrativa momenten som är lite "viktigare" och i det långa loppet kan detta vara förödande för deras och yrkesarbetarnas säkerhet.

De mindre viktiga administrativa momenten i detta sammanhang är tidsregistreringen av yrkesarbetarna, protokollskrivning från möte, rapportskrivning, revideringar av inaktuella ritningar och ritningsförteckningar, till viss del uppdatering av tidplaner. Det är dessa administrativa moment som man skulle kunna avlasta PC med, genom att låta en administratör ta hand om dem. Det finns förstås en del administrativa moment som en PC ska och bör göra både för att han är bäst lämpad för det men även också för att det ger en inblick i byggprocessen som är ovärderlig för en PC. Men om det hade skett en avlastning av de ovanstående administrativa momenten tror jag att det hade lett till att det hade skett en tidseffektivisering av PC roll, men även en stor reducering av deras övertid.

Jag tror också att det hade blivit en klarare roll för kommande PC vad som ska göras som PC och vad det är som ok att lämna ifrån sig.

Detta tror jag hade lett till att PC hade fått mer balans i sitt arbete och undgått att jobba över så mycket eller ofta.

Källförteckning

Publicerade källor

Ahlberg, Kerstin, 2002. "I lagens anda - en handbok i arbetsmiljörätt".
Stockholm. Tryckeri AB Småland Quebecor.

Hane, Monica, 2000. "Ohälsa och negativ stress - i ett arbetsliv i förändring".
Yrkesinspektionen i Örebro distrikt, Örebro. Danagårds Grafiska AB, Ödeshög.

Joelson, Thorleif, 2004. "Egenkontroll".
<http://www.av.se/teman/gmm/egenkontroll/>, [Hämtad 070124]

Löfberg, Sofia, 2005. "Bristande arbetsmiljö på skånska byggarbetsplatser - var femte byggchef tycker arbetet är övermäktigt".
http://www.byggcheferna.se/branschnytt_i_media_comments.ph?id=p831_0_15_0_c, [Hämtad 070119]

Melin, Bo, 2005. "Reaktioner".
<http://www.arbetslivsinstitutet.se/stress/reaktion.asp>, [Hämtad 070115]

NCC Construction Sverige AB region syd kvalitet, 2003.
"befattningsbeskrivning", <http://starnet.ncc.se/pages/9368/platschef.doc>.
[Hämtad 070115]

Norling, Ulf, 2003. "kompendium för kursen Miljövetenskap – vid ingenjörsoch teknikprogrammet vid Malmö högskola". Malmö, Malmö högskola.

Svärd, Ester, 2005. "Att förebygga stress".
<http://www.av.se/teman/stress/förebygga/>, [Hämtad 070118]

Svärd, Ester, 2005. "Arbetsmiljöregler". <http://www.av.se/teman/stress/regler/>,
[Hämtad 070118]

Svärd, Ester, 2005. "konsekvenser". <http://www.av.se/teman/konsekvenser/>,
[Hämtad 070124]

Svärd, Ester, 2005. "Begrepp". <http://www.av.se/stress/begrepp/>,
[Hämtad 070115]

Svärd, Ester, 2005. "Arbetsmiljökunskap".
<http://www.av.se/teman/stress/arbetsmiljokunskap/>, [Hämtad 070124]

Muntliga källor

Intervju med Administratör 1. 07-01-10.

Intervju med Administratör 2. 07-01-10.

Intervju med PC 1. 07-01-29.

Intervju med PC 2. 07-01-29.

Intervju med PC 3. 07-01-30.

Intervju med PC 4. 07-01-30.

Intervju med PC 5. 07-01-31.

Intervju med PC 6. 07-02-02.

Intervju med PC 7. 07-02-02.

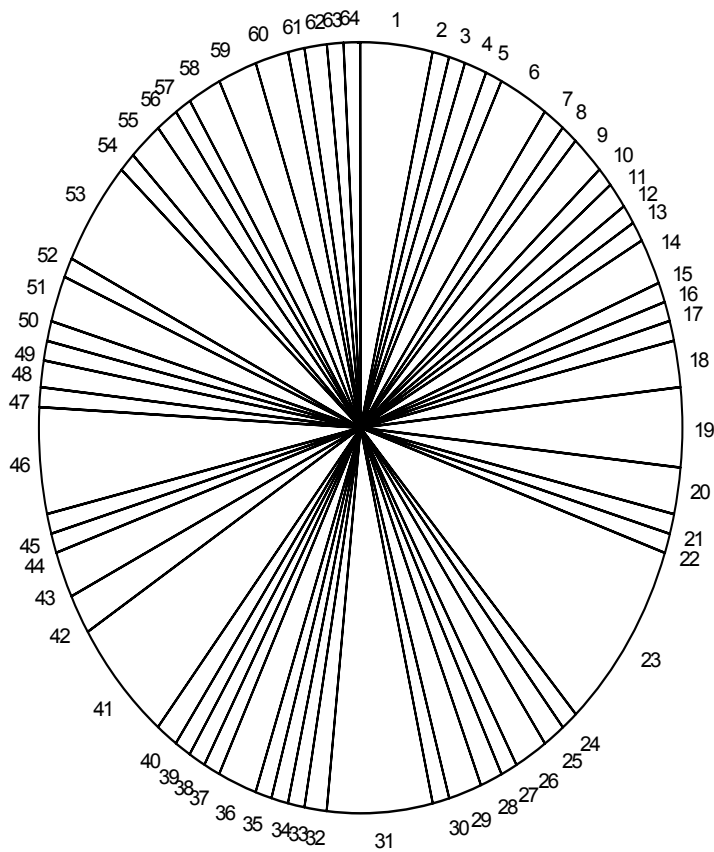
Bilaga 1

Frågor till Administratör

1. Vad är dina arbetsuppgifter?
2. Vilka/hurdana byggarbetsplatser har du varit på?
3. Upplever du att det finns fler administrativa arbetsuppgifter som du skulle kunna ta hand om i en större utsträckning än vad som sker i nuläget på en byggarbetsplats?, för att avlasta arbetsledningen.
4. Finns det administrativa arbetsuppgifter som t.ex. Arbetsledarna gör, som skulle kunna göras av en Kontorist?
5. Har du hand om tidsregistrering av yrkesarbetarnas tidlappar?
6. Är du med på byggmöte och skriver protokoll för PC:s räkning?
7. Följesedlarna som kommer till arbetsplatsen registrerar du dem i en dator? så faktura hanteringen blir smidigare
8. Skulle en arbetsuppgift kunna vara att hålla koll/reda på var/vilken som är den senaste inkomna reviderade ritningen?
9. Hade du kunnat ta en större organisatorisk roll t.ex. införning av avstämt inkommet materiell i datorn. Införning av lagerresurserna på bygget i datorn. etc.
10. Skulle det kunna vara en idé att t.ex. en kontorist/administratör cirkulerade runt på små byggarbetsplatser för att fylla sin dag? (en halvdag på ett ställe och resten på en annan arbetsplats)
11. Har du upplevt att det finns PC som inte lämnar ifrån sig vissa administrativa uppgifter? (vilka då om svar Ja)
12. Har du någon uppfattning om vilken tidsbesparing detta hade lett till för arbetsledningen? (om ovanstående punkter hade skett)
13. Har du någon insyn i ett projekts budget?
14. Har du upplevt att PC skulle vilja ha mer arbetstid (Över) till Produktionen?
15. Har du upplevt att PC sitter och jobbar med de administrativa arbetsuppgifterna efter normal arbetstid?
16. Har du upplevt att arbetsledarna används till de administrativa uppgifterna?
17. Har du någon datorutbildning eller liknande?

Bilaga 2

En byggarbetsledares vardag

Verksamhet / antal observ.		
1 Ekonomi	4	34 Ekonomisk planering
2 Arb- / tidsplan	1	35 Förflyttn inom arbpl
3 Ekonomi	1	36 Samordning
4 Arb- / tidsplan	1	37 Förflyttn inom arbpl
5 Blir informerad	1	38 Övrig administration
6 Förflyttn inom arbpl	3	39 Beredning
7 Övrig administration	1	40 Samordning
8 Förflyttn inom arbpl	1	41 Arb- / tidsplan
9 Ekonomi	2	42 Samordning
10 Samordning	1	43 Arb- / tidsplan
11 Ekonomi	1	44 Förflyttn inom arbpl
12 Social verksamhet	1	45 Best/avrop/ink
13 Samordning	1	46 Rast
14 Ekonomi	2	47 Arb- / tidsplan
15 Samordning	1	48 Blir informerad
16 Ekonomi	1	49 Arb- / tidsplan
17 Arb- / tidsplan	1	50 Förflyttn inom arbpl
18 Förflyttn inom arbpl	2	51 Informerar
19 Rast	4	52 Arb- / tidsplan
20 Privat	2	53 Kontroll av eget arbete
21 Arb- / tidsplan	1	54 Instruerar
22 Samordning	1	55 Prisförfrågn/förhandl
23 Produktion	9	56 Arb- / tidsplan
24 Väntan	1	57 Blir informerad
25 Förflyttn inom arbpl	1	58 Best/avrop/ink
26 Prisförfrågn/förhandl	2	59 Blir informerad
27 Förflyttn utom arbpl	1	60 Best/avrop/ink
28 Social verksamhet	1	61 Övrig administration
29 Förflyttn utom arbpl	2	62 Arb- / tidsplan
30 Social verksamhet	1	63 Övrig administration
31 Rast	6	64 Informerar
32 Samordning	1	
33 Arb- / tidsplan	1	

Bilaga 3

Frågor till Platschef

1. Vilka är dina arbetsuppgifter?
2. Hur länge har du jobbat som PC?
3. Vilka projekt (anläggning eller hus. Stora eller små.) har du jobbat med som PC?
4. Upplever du ditt jobb stressigt? . Om ja, vad är det som gör det stressigt?
5. Hur använder du dig av dina arbetsledare?
6. upplever du att du behöver stöttning/avlastning av nått?
7. Hur många yrkesarbetare basar du över?
8. Upplever du att de administrativa uppgifterna Ökat/blivit fler med tiden som du jobbat som PC?
9. Känner du att du får bra stöttning i ditt arbete av din entreprenadchef?
Om ja, vad?, om nej, vad?
10. Hinner du med dina åtagande på en normal arbetsdag eller jobbar du ofta över? Om ja, vilka uppgifter sitter du då med?
11. Tycker du att du hade behövt få administrativ hjälp?
12. Känner du att det finns någon administrativ uppgift som du hade kunnat lämna ut till en administratör som hade gjort det momentet? Om ja vilken?
13. Finns det någon administrativ uppgift som du inte vill lämna ifrån dig till en administratör? om ja, vilken?
14. Hur många timmar per dag lägger du i snitt på de administrativa momenten?
15. Vilka administrativa uppgifter har du hand om?, har du hand om
 - Tidsregistrering av yrkesarbetarna.
 - Protokollskrivning från byggmöten.
 - All korrespondens.
 - Ha koll på den nyaste reviderade ritningen.
 - Inhandlingen av kontorsmöbler och arbetskläder.
 - Mottagningen av inkommande material.
 - Arkiveringen av inaktuella ritningar och ritningsförteckningar.
 - Rapportskrivning. Ex månadsrapporter.
 - Beställningar av material.
 - Avstämning av kommet material och avstämning av lagerresurserna
 -
16. Känner du att om du hade fått mer administrativ hjälp, hade du fått mer tid till produktionen då eller mindre övertid?
17. Vad hade du tyckt om du fått hjälp med de administrativa uppg.? Några timmar om dagen, eller hela dagen av en kontorist/administratör som kom till arbetsplatsen?
18. Vad tror du att du hade tjänat på (I TID) om du fått administrativ hjälp?
19. Om du blivit avlastad av en administratör, var hade du lagt din tid istället?
20. Känner du att dina kunskaper om det byggtekniska blir utnyttjat till fullo?

21. Kan du hantera datorn och alla dess program